РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВЪРХОВЕН
КАСАЦИОНЕН
СЪД

З А П О В Е Д

№ 836 / 10.11. 2022 г.

С оглед на констатациите относно постъплението и движението на делата в Търговската колегия на Върховния касационен съд (ВКС), залегнали в приложения Доклад вх. № А-465 от 09.11.2022 г. на председателя на ВКС, неразделна част от настоящата заповед, с цел осигуряване на възможност за разглеждане на делата в разумни срокове в съответствие с чл. 6, т.1 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, и на основание чл. 114, ал.1, т.1 от ЗСВ

Н А Р Е Ж Д А М:

I. За период от 4 месеца, считано от 14.11.2022 г.- до 14.03.2023 г. цялостното постъпление на производствата с номенклатурни кодове *3002491*, чл. 405 КЗ "*Плащане на застрахователно обезщетение*", *3002493*, чл. 557, ал.1, т.1 КЗ „*Обезщетение от фонда за вреди от неидентифицирано МПС*", *3002600*, чл. 226, ал.1 КЗ „*Пряк иск на увредения срещу застрахователя*", *3002612*, чл. 432, ал.1 КЗ „*Пряк иск на увреденото лице срещу застрахователя*" да се насочи от Търговска колегия към двата потока на Гражданска колегия при съобразяване на изискванията на Правилата за образуване, случайно разпределение и насрочване на делата във Върховния касационен съд, утвърдени със Заповед №645/19.07.2022 г. на председателя на ВКС.

II. В статистическите формуляри за постъпленията, разпределението на делата, висящите дела, вкл. допълнителните данни за двата потока на Гражданска колегия, да се обособи нова отделна група за търговските дела

„*Застраховки*“ по чл. 226, ал.1 КЗ, чл. 405 КЗ, чл.432, ал.1 КЗ, чл.557, ал.1, т.1 КЗ, в която да се отразяват и отчитат временно постъпващите за образуване и разглеждане в Гражданска колегия на ВКС касационни дела с номенклатурни шифри *3002491*-чл.405 КЗ „*Плащане на застрахователно обезщетение*“, *3002493* – чл. 557, ал.1, т.1 КЗ „*Обезщетение от фонда за вреди от неидентифицирано МПС*“, *3002600* – чл.226, ал.1 КЗ „*Пряк иск на увредения срещу застрахователя*“, *3002612* – чл. 432, ал.1 КЗ „*Пряк иск на увреденото лице срещу застрахователя*“.

III. Постъпленията от новата група „*Застраховки*“ да се разпределят между I поток и II поток в Гражданска колегия съразмерно на числеността на съдиите в примерно съотношение 1:3 за I поток към II поток. При евентуална констатация за дисбаланс – с разпореждане на ръководителя на Гражданската колегия постъплението да се насочва само към по-малко натоварения поток.

IV. В течение на периода на прилагане на мярката да се наблюдават статистическите данни във връзка с обема на постъпленията на тези дела и периода на насрочването на делата в закрити заседания на двете колегии.

V. Ръководителите на Гражданската и Търговската колегии ежемесечно да проследяват дали се постига уравняване на датите за насрочване на закрити заседания в двете колегии; с какви срокове се удължава периодът на насрочване на закрити заседания в ГК; респективно задържа ли се (евентуално съкращава ли се) периодът на насрочване на закритите заседания в ТК.

VI. След изтичане на два месеца от прилагане на мярката към 14.01.2023 г. статистическите данни относно постъплението, разпределението и насрочването на делата в закрити заседания да се обобщят и анализират, като се прецени възможността за евентуално разпределение на постъплението на дела от групата на търговските дела „*Застраховки*“ (с номенклатурни кодове *3002491*, *3002493*, *3002600*, *3002612*) между двете колегии на ВКС в следващия двумесечен период до 14.03.20023 г.

VII. Да се генерира самостоятелен номенклатурен код за търговските дела по чл. 113 от ГПК с предмет „Искове на и срещу потребители“, които да се категоризират като „*потребителски спорове, чл.113 ГПК*“.

VIII. Ръководителите на Търговската и Гражданската колегии съвместно с председателите на отделения, следва да определят конкретни критерии, въз основа на които да се систематизира постъплението на

делата в служба „Регистратура“ и да се осъществява първоначалното им разпределение по колегии при спазване на изискванията на Правилата за образуване, случайно разпределение и насрочване на делата във Върховния касационен съд, утвърдени със Заповед №645/19.07.2022 г. на председателя на ВКС.

IX. Ръководителите на Търговската и Гражданската колегии следва да обсъдят целесъобразността на изготвянето на поименен график за дежурства на съдебните помощници от двете колегии, които при спорни случаи да подпомагат работата на регистратурата при първоначалното разпределение на делата между Гражданската и Търговската колегии, респективно между двата потока на Гражданската колегия, като при положителна преценка да въведат разписание за дежурства.

X. Ръководителите на Търговската и Гражданската колегии съвместно със съдебните помощници от колегиите да проверят и актуализират списъците с номенклатурни шифри на разглежданите и отчитаните от колегиите дела.

Контрол по изпълнението на заповедта възлагам на заместниците на председателя на ВКС съдия Евгений Стайков и съдия Мими Фурнаджиева.

Препис от заповедта да се връчи за сведение и изпълнение на председателите на отделения в Гражданската и Търговската колегии на ВКС, на г-жа Аврора Димитрова и на г-жа Красимира Ковачка-секретари на Гражданска и Търговска колегия, на г-жа Ирина Стойчева-завеждащ служба „Регистратура“, на съдебните помощници от Гражданската и Търговската колегия, както и на г-н Павел Андреев – началник отдел „ИСКСС“.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
СЪДИЯ ГАЛИНА ЗАХАРОВА

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД
Вх.№ А-465
Дата на подаване: 09.11.2022 г.

ДОКЛАД относно постъплението и движението на делата в Търговската и Гражданската колегии на ВКС

Галина Захарова, председател на Върховния касационен съд, взех предвид следните обстоятелства във връзка с организацията на работата на съдиите от Търговската и Гражданската колегии на ВКС:

1. ТЪРГОВСКА КОЛЕГИЯ

1.1. Щатна численост:

Към м. август 2022 г. заетите щатни длъжности в Търговската колегия на ВКС са били общо 25 броя (20 – заети от титуляри, включително встъпилите в длъжност през м. юли 2022 г. съдии Л. Цолова, М. Желева, А. Христова, В. Христакиев, и 5 командировани съдии).

Към настоящия момент в Търговската колегия щатните бройки за съдии общо, вкл. ръководителя на колегията и двамата председатели на отделения, са 30, от които 24 длъжности са заети от титуляри, а 6 – са свободни. На три от вакантните бройки са командировани съдии (И. Ангелова, И. Димитров, Е. Арнаучкова), а три бройки, разкрити с решение на Пленума на ВСС по протокол № 25 от проведеното на 21.07.2022 г. заседание, остават незаети.

Настъпилото положително изменение в действителната щатна заетост на колегията, считано от м. юли 2022 г. досега, се дължи на междувременното встъпване в длъжност на осем съдии – Л. Цолова, М. Желева, А. Христова, В. Христакиев (встъпили на 20.07.2022 г.), Г. Иванова и Д. Добрева (встъпили на 03.10.2022 г.) и И. Младенов и А. Ненова (встъпили на 14.10.2022 г.).

В Търговската колегия са обособени две отделения.

Към м. август 2022 г., видно от *справка за разпределението на делата в ТК с актуални данни към 1.08.2022 г.*, I т. о. се е състояло от 13 съдии (общо титуляри и командировани), разпределени в 4 състава, в който брой са били включени ръководителят на колегията съдия Стайков и председателят на отделението съдия Калчева. Четвъртият състав е бил комплектуван с четирима докладчици, като в него е участвал ръководителят на колегията. С оглед увеличаването на броя на съдиите-титуляри в колегията са настъпили промени в персоналния състав на отделенията в колегията, като понастоящем числеността на отделението възлиза на 15 съдии с формиран нов 5-ти състав.

II т. о. се състои от 12 съдии (общо титуляри и командировани), вкл. председателят на отделението съдия Василева, разпределени в четири състава.

1.2. Постъпления:

За 2021 г.: *Съгласно справка 1 за периода 01.01.2021 г. – 31.12.2021 г., „Постъпления, завършени дела, висящи дела, допълнителни данни“*, в началото на периода от 2020 г. са останали несвършени общо 1 884 дела, от които 1 544 касационни дела и 340 частни производства. Постъпили са общо 2 769 нови дела, от които 1 804

касационни дела и 965 частни производства. През годината са подлежали на разглеждане общо 3 348 касационни производства и 1 305 частни производства, всичко – 4 653 броя дела. През годината са били свършени със съдебен акт по същество общо 991 дела (368 касационни производства и 623 частни производства), като недопуснатите до касационно обжалване дела са възлизали на 1 415 броя. Като свършени дела статистически са били отчетени общо 2 562 бр. дела (касационни и частни производства), в който брой се включват 991 броя свършени със съдебен акт по същество; 1 415 бр. недопуснати до касационно обжалване дела и 156 броя прекратени дела (касационни и частни производства). По чл. 288 от ГПК са били разгледани общо 1 406 бр. дела. В края на отчетния период са останали несвършени 1 742 касационни дела и 306 частни производства, общо 2 048 дела.

По отделения на ТК горепосочените данни са разпределени, както следва:

По отношение на I т. о. – общо 931 незавършени дела от 2020 г. (775 касационни производства и 156 частни производства); постъпили в течение на годината 1 322 нови дела (853 касационни производства и 469 частни производства); общо за разглеждане през отчетния период – 2 253 дела (1 628 касационни производства и 625 частни производства). Свършени са били общо 1 265 дела (799 касационни производства и 466 частни производства). Със съдебен акт по същество са били свършени 468 дела (180 касационни производства и 288 частни производства), 711 дела (касационни и частни) не са били допуснати до касационно производство, 86 дела (47 касационни и 39 частни) са били прекратени. По чл. 288 от ГПК са били разгледани общо 703 дела. В края на отчетния период са останали несвършени общо 976 дела – 826 касационни и 150 частни производства.

По отношение на II т.о. – общо 953 незавършени дела от 2020 г. (769 касационни производства и 184 частни производства); постъпили в течение на годината 1 447 нови дела (951 касационни производства и 496 частни производства); общо за разглеждане през отчетния период – 2 400 дела (1 720 касационни производства и 680 частни производства). Свършени са били общо 1 297 дела (788 касационни производства и 509 частни производства). Със съдебен акт по същество са били свършени 523 дела (188 касационни производства и 335 частни производства), 704 дела (касационни и частни) не са били допуснати до касационно производство, 70 дела (46 касационни и 24 частни) са били прекратени. По чл. 288 от ГПК са били разгледани общо 703 дела. В края на отчетния период са останали несвършени общо 1 072 дела – 916 касационни и 156 частни производства.

За 2022 г. в периода 01.01.22 – 08.09.22 (*справка за разпределение на делата, актуална към 02.08.22 г.*): В I т.о. са образувани 767 дела, от които на всеки съдия приблизително са разпределени по 41,5 касационни дела и 25,1 частни дела (общо 67 дела).

Във II т.о. са образувани 950 дела, от които на всеки съдия приблизително са разпределени по 49,4 касационни дела и 26,2 частни дела (общо 76 дела). Общият брой за двете отделения са 1717 нови дела, от които на всеки съдия приблизително са разпределени по 68,6 дела.

Съгласно *справка за разпределението на делата, актуална към 08.09.2022 г.*, образуваните в I т.о. са нарастнали общо на 897 дела – 314 частни производства и 583

касационни производства (в чийто брой се включват и отделените в самостоятелни групи молби за отмяна и несъстоятелности), от които на всеки съдия приблизително са разпределени по 46,5 касационни дела и 27,7 частни дела (общо по 74.2 дела).

Във II т.о. вече са образувани 1051 дела – 351 частни производства и 700 касационни производства (вкл. молбите за отмяна и производствата по несъстоятелности), от които на всеки съдия приблизително са разпределени по 54,4 касационни дела и 29,3 частни дела (общо по 86 дела).

Общият брой на новопостъпилите през 2022 г. и разпределени дела за двете отделения към 2.08.2022 г. са 1948 дела, към които следва да се добавят останалите несвършени дела от миналия отчетен период (общо 2 048 бр.), като делата, подлежащи на разглеждане, към 08.09.2022 г. възлизат реално на 3 996 броя.

1.3. Насрочване:

При проверка към 12.08.2022 г. се установява, че в I т. о. откритите заседания на всички съдии (с численост 13 съдии към онзи момент) са насрочени за м. октомври 2022 г. Закритите заседание на седем от съдиите са били насрочени за месец април 2023 г., на четирима – за месец май 2023 г., на един – за месец юни 2023 г., като един съдия (командирован) е бил без насрочени з. з.

Във II т. о.: осем от съдиите са насрочили разпределените им дела в открити заседания за месец октомври 2022 г., а останалите четирима – за месец ноември 2022 г. По отношение на закритите съдебни заседания се констатира, че двама от съдиите са насрочили разпределените им дела за месец април 2023 г., а останалите десет съдии – за месец май 2023 г.

През м. август 2022 г. в Търговска колегия е имало ненасрочени около 200 дела, които в периода до 15.09.2022 г. са били надлежно насрочени, като датите на закритите заседания са попълнени до м. октомври 2023 г.

При проверката на ритмичността на насрочваните заседания (открити и закрити) и броя на делата, насрочвани във всяко заседание (открито, респ. закрито), за периода м. септември 2021 г. – м. октомври 2023 г. се установява, че съдиите и от двете отделения заседават с пълен капацитет, равномерно и с обем дела на съдия за разглеждане в заседание, дори надхвърлящ нормата на обичайната натовареност от по три дела (без оглед фактическата им и правна сложност) на съдия в заседание. Откритите заседания се провеждат без изключение веднъж месечно. През месеците октомври, ноември, февруари, март, април, май всеки състав провежда и по три закрити заседания. През месеците юни и септември (с оглед ваканционния период), както и през месеците декември и януари (с оглед коледните и новогодишни празници, респ. периода на годишната инвентаризация) се провежда по едно закрито заседание.

Съобразно заповед № 839 от 18.05.2016 г. на председателя на ВКС в едно закрито заседание всеки състав разглежда средно по девет броя дела, т. е. 27 броя дела, насрочени за съответния месец на състав, като насрочването на по-малък брой дела от посочения се допуска единствено в съставите, в които заседават ръководителят на колегията и председателите на отделения поради намалената им натовареност, както и в съставите, в които заседават колеги, спрямо които предстои настъпването на основанието по чл. 165, ал. 1, т. 1 от ЗСВ. Повече от средно определения брой дела са

разгледани от I т. о., 1-ви и 2-ри състави и II т. о., 1-ви, 2-ри и 3-ти състави – през м. септември 2021 г.; II т. о., 1-ви, 2-ри и 3-ти състави – през м. октомври 2021 г.; I т. о., 3-ти състав и II т. о., 1-ви състав – през м. ноември 2021 г.; 4-ти състав, I т. о. и 3-ти състав, II т. о. – през м. декември 2021 г.; 1-ви и 4-ти състави, I т. о. – през м. януари 2022 г.; II т. о., 1-ви състав – през м. февруари 2022 г.; II т. о., 4-ти състав – през м. март 2022 г.; II т. о., 3-ти състав – през м. април 2022 г.; 4-ти с-в, I т. о. и 1-ви състав, II т. о. – през м. май 2022 г.; 1-ви и 3-ти състави, I т. о., и 1-ви, 2-ри, 3-ти и 4-ти състави, II т. о. – през м. юни 2022 г. Съобразно обичайната практика, следвана от ТК в предходните години, ако се налага от естеството им (производства по несъстоятелност, по Закона за политическите партии), делата се разглеждат приоритетно, като допълват предварително съставените графици.

2. ГРАЖДАНСКА КОЛЕГИЯ

2.1. Щатна численост:

В Гражданската колегия на ВКС щатните съдийски бройки са 52, в т. ч. ръководител на колегията (1), председатели на отделения (4), съдии (47). Към настоящия момент 41 бр. длъжности са ангажирани от съдии титуляри, а 11 длъжности за съдии са свободни. От тях 9 бройки са засти от командировани съдии от други съдебни органи, 1 бройка за съдия е незаета и 1 съдийска длъжност е разкрита с оглед предстоящото възстановяване на г-жа О. Керелска, понастоящем член на ВСС.

ГК на ВКС е обособена на 2 потока, като I г.о. и II г.о. са към Първи поток , а III г.о. и IV г. о. – към Втори. Първи поток се състои от общо 18 съдии, разпределени по три състава във всяко отделение. Втори поток се състои от общо 32-ма съдии, разпределени в по пет състава във всяко отделение.

2.2. Постъпления:

Видно от *годишния доклад на ВКС за 2020 г.* за периода 01.01.20 г. – 31.12.20 г. в ГК са били образувани общо 4 242 дела при реално работещи 48 съдии, както и 39 дела на 5-членен състав. В I г.о. са били образувани 694 дела (касационни и частни дела – л. 83 от доклада), от които на всеки съдия са били разпределени приблизително по 80 дела, а във II г. о. – 675 дела, от които на всеки съдия приблизително са били разпределени по 78 дела. Съвкупният брой за двете отделения на Първи поток е възлизал на 1369 дела (средно по 78 дела на съдия). В III г.о. са били образувани 1 377 дела (касационни и частни дела – л. 86 от доклада), от които на всеки съдия приблизително са били разпределени по 96 дела, а във IV г.о. – 1 457 дела, от които на всеки съдия приблизително са били разпределени по 99 дела. Общият брой за двете отделения на Втори поток е възлизал на 2 834 дела (средно по 98 дела на съдия).

Средният брой на разпределените на съдия от цялата гражданска колегия на ВКС производства през 2020 г. е бил 88,38 бр. (л. 84 от доклада).

За периода 01.01.21 г. – 31.12.21 г. в ГК са били образувани общо 5 189 дела при работещи 48 съдии, както и 38 дела на 5-членен състав (съгласно данните в *годишния доклад на ВКС за 2021 г., в частта относно ГК – л. 82-86)*. В I г.о. са били образувани 852 дела (касационни и частни – л.85 от доклада), от които на всеки съдия приблизително са били разпределени по 97 дела, а във II г.о. – 873 дела, от които на

всеки съдия приблизително са били разпределени по 100 дела. Общият брой дела за двете отделения на Първи поток е бил 1 725 дела (средно на съдия по 99 дела). В III г.о. са били образувани 1 738 дела (касационни и частни – л.86 от доклада), от които на всеки съдия приблизително са били разпределени по 121 дела, а в IV г.о. – 1 688 дела, от които на всеки съдия приблизително са били разпределени по 114 дела. Общият брой дела за двете отделения на Втори поток е възлизал на 3 426 дела (средно по 116 дела на съдия).

Усреднениият брой на разпределените на съдия от гражданска колегия на ВКС касационни производства през 2021 г. е бил 78,71 бр. (л. 86 от доклада).

За периода 01.01.22 г. – 30.06.22 г. са постъпили общо 2485 дела, както и 18 дела на 5-членен състав (видно от *шестмесечна справка относно образуването, движението и приключването на преписките и делата в ГК на ВКС във вр. с чл. 114, ал. 1, т. 14 от ЗСВ*). В I г.о. са образувани 488 дела, а във II г.о. – 451 дела. Общият брой за двете отделения на Първи поток е 939 дела, от които на всеки съдия приблизително са разпределени по 52 дела. В III г.о. са образувани 784 дела, а във IV г.о. – 744 дела. Общият брой за двете отделения на Втори поток са 1 528 дела, от които на всеки съдия приблизително са разпределени по 48 дела.

За периода 01.01.22 г. – 01.08.22 г. *(справка за разпределение на делата в ГК, актуална към 01.08.22 г.):*

- В I г.о. са образувани 585 дела, от които на всеки съдия приблизително са разпределени по 47,5 касационни дела и 21 частни дела (общо 68 дела), а във II г.о. – 550 дела, от които на всеки съдия приблизително са разпределени по 44 касационни дела и 20 частни дела (общо 64 дела). Общият брой за двете отделения (I поток) са 1135 дела, от които на всеки съдия приблизително са разпределени по 63 дела.

- В III г.о. са образувани 900 дела, от които на всеки съдия приблизително са разпределени по 36,3 касационни дела и 18 частни дела (общо 54 дела), а във VI г.о. – 900 дела, от които на всеки съдия приблизително са разпределени по 38,5 касационни дела и 20 частни дела (общо 58,5 дела). Общият брой за двете отделения (II поток) са 1800 дела, от които на всеки съдия приблизително са разпределени по 56,25 дела.

С разпореждане № 149 от 23.07.2021 г. на зам.-председателя на ВКС и ръководител на ГК от съдиите от Първи поток на съдиите от Втори поток е било прехвърлено постъплението на дела с правно основание на иска по чл. 45-50 ЗЗД с цел равномерна натовареност на ГК, считано от 02.08.2021 г. За 2021 г. съгласно *справка за разпределението на делата в ГК, (с актуализирани данни към 10.01.1922 г.),* в Първи поток са образувани 126 бр. дела от групата *„Граждански дела чл. 45 – чл. 50 от ЗЗД"*.

За периода 01.01.22 г. – 01.08.22 г. съгласно *справката за разпределението на делата в ГК, актуална към 01.08.22 г.*, на съдиите от I г.о. са разпределени общо 97 дела, а на съдиите от II г.о. – 85 дела. Общият брой на делата в Първи поток по чл. 45-50 ЗЗД възлиза на 182 дела.

2.3. Насрочване:

Съгласно изисканите *справки за насрочени открити и закрити заседания в отделенията на ГК,* делата са насрочени в открити и закрити заседания, както следва:

В Първи поток, I г.о., (9 съдии), 5-ма от съдиите са насрочили разпределените им дела в открити съдебни заседания за месец октомври 2022 г., други 3-ма – за месец ноември 2022 г. и 1 – за месец декември 2022 г. По отношение на закритите съдебни заседания се констатира, че 3-ма от съдиите са насрочили разпределените им дела за месец ноември 2022 г., други 3-ма – за месец декември 2022 г. и останалите 3-ма – за месец февруари 2023 г.

В Първи поток, II г. о., също_правораздават 9 граждански съдии. 4-ма от съдиите са насрочили разпределените им дела в открити съдебни заседания за месец октомври 2022 г., други 4-ма – за месец ноември 2022 г. и 1 – за месец декември 2022 г. По отношение на закритите съдебни заседания се констатира, че 1 съдия е насрочил разпределените му дела за месец декември 2022 г., други 6-ма – за месец януари 2023 г. и останалите 2-ма – за месец февруари 2023 г.

Във Втори поток, III г.о., правораздават 16 граждански съдии. Насрочени са открити съдебни заседания, както следва: 1 съдия е насрочил разпределените му дела за месец септември 2022 г., 1 съдия – за месец ноември 2022 г., 10 съдии – за месец декември 2022 г., други 2-ма – за месец януари 2023г. и 2 съдии – за месец февруари 2023 г. По отношение на закритите съдебни заседания се констатира, че 1 съдия е насрочил разпределените му дела за месец декември 2022 г., други 4-ма – за месец януари 2023 г. и останалите 11 съдии – за месец февруари 2023 г.

Във Втори поток, IV г.о., правораздават 16 граждански съдии. Насрочени са открити съдебни заседания, както следва: 1 съдия е насрочил разпределените му дела за месец септември 2022 г., 7 съдии – за месец октомври 2022 г., 4 съдии – за месец ноември 2022 г., 2 съдии – за месец декември 2022 г., 1 съдия – за месец януари 2023 г. и 1 съдия няма насрочени ОСЗ. По отношение на закритите съдебни заседаниясе констатира, че 1 съдия е насрочил разпределените му дела за ноември 2022 г., 1 съдия – за месец декември 2022 г., други 4-ма – за месец януари 2023 г. 9 съдии – за месец февруари 2023 г. и 1 съдия – за март 2023 г.

При последното поименно (по съдии) проследяване на насрочванията на закрити заседания към 14.10.2022 г. по информация от ЕИСС се установява, че: в I г. о. крайните дати на насрочване на делата са за дати през м. февруари 2023 г. (3-ма съдии) и м. март 2023 г. (6-ма съдии); във II г. о. всички последни насрочени дела на съдиите са за дати през м. март 2023 г.; в III г. о. делата на 14 съдии са насрочени за м. март 2023 г., а на 2-ма – за м. април 2023 г.; в IV г. о. последните насрочени дела на съдиите са за дати през м. февруари (2-ма съдии), м. март (10 съдии), м. април (4-ма съдии).

От изложеното по-горе е видно, че след предприетата мярка по прехвърляне на делата по чл. 49 – чл. 50 ЗЗД от Втори на Първи поток разликата в периода на насрочването на закрити заседания между двата потока на ГК е почти заличена.

3. Дела по искове на и срещу потребители:

При извършената проверка в деловодствата на ГК и ТК за периода 01.01.2022 г. – 15.09.2022 г. се установи, че от началото на годината са постъпили 224 касационни дела, които биха могли да се категоризират условно като *„потребителски спорове, чл. 113 ГПК"*, като 34 бр. от тях са били образувани по описа на ГК (II поток), а 190 бр. – в ТК. Проверката е осъществена чрез „ръчно броене" в двете колегии, тъй като тези дела

нямат обособен самостоятелен номенклатурен код. Същите са образувани в ТК с кодове *3000130 „Чл. 79, ал. 1 ЗЗД, иск за изпълнение или обезщетение /неизпълнение/"* и *3003190 „Чл. 422 ГПК, иск за съществуване на вземането"*, а в ГК – с код *2002270 „Чл. 79, ал. 1 ЗЗД, иск за изпълнение или обезщетение /неизпълнение/"* и *2004087 „Чл. 422 ГПК, иск за съществуване на вземането"*.

За периода, считано от началото на 2022 г., в ТК на ВКС с посочените шифри са образувани общо 324 бр. дела – 163 бр. дела с номенклатурен код *3000130 „Чл. 79, ал. 1 ЗЗД, иск за изпълнение или обезщетение /неизпълнение"* (до 31.10.2022 г.) и 161 бр. дела с номенклатурен код *3003190 „Чл. 422 ГПК, иск за съществуване на вземането"* (до 31.10.3022 г.

За периода, считано от началото на годината досега, в ГК са образувани 134 бр. дела с посочените по-горе шифри, в която бройка се включват и делата за потребителски спорове: 51 бр. дела с код *2002270 „Чл. 79, ал. 1 ЗЗД, иск за изпълнение или обезщетение /неизпълнение/"* и 83 бр. дела с код *2004087 „Чл. 422 ГПК, иск за съществуване на вземането"*.

При ръчното преброяване само на делата за потребителски спорове измежду общото постъпление на дела с посочените номенклатурни кодове се констатира, че през м. януари 2022 г. в ГК са били образувани 11 бр. касационни дела от този тип, а в ТК – 8 бр.; през м. февруари – 13 бр. в ГК и 6 бр. в ТК; през м. март – 4 бр. в ГК и 23 бр. в ГК; през м. април – 1 бр. в ГК и 19 бр. в ТК; през м. май – 1 бр. в ГК и 34 бр. в ТК; през м. юни – 0 бр. в ГК и 27 бр. в ГК; през м. юли – 1 бр. в ГК и 32 бр. в ТК; през м. август – 3 бр. в ГК и 15 бр. в ТК; през м. септември (до 15.09.2022 г. вкл.) – 0 бр. в ГК и 26 бр. в ТК.

За предходните години не е осъществявана проверка и преброяване на точния брой на общо постъпили във ВКС производства, условно обособени като *„потребителски спорове чл. 113 ГПК"*, нито е проследявано разпределението им по колегии.

Съгласно данните, залегнали в *годишните статистически справки № 3.1. „Постъпления, разпределени по текст на образуване"*, съответно за ТК и ГК:

- За 2021 г. в ТК са постъпили 1596 бр. касационни дела с номенклатурен код *3000130 „Чл. 79, ал. 1 ЗЗД, иск за изпълнение или обезщетение /неизпълнение/"* и 111 броя дела с номенклатурен код *3003190 „Чл. 422 ГПК, иск за съществуване на вземането"*, общо 306 дела. През 2020 г. тези цифри са били съответно 155 броя (по номенклатурен код *3000130*) и 146 броя (по номенклатурен код *3003190*), общо 301 бр. дела, а за 2019 г. – 203 броя (по номенклатурен код *3000130*) и 204 (по номенклатурен код *3003190*), общо 407 броя дела.

- По отношение на ГК се констатира, че за 2021 в ГК са постъпили 80 бр. касационни дела с номенклатурен код *2002270 „Чл. 79, ал. 1 ЗЗД, иск за изпълнение или обезщетение /неизпълнение"* и 176 броя дела с номенклатурен код *2004087 „Чл. 422 ГПК, иск за съществуване на вземането"*, общо 256 дела. През 2020 г. тези цифри са били съответно 47 броя (по номенклатурен код *2002270*) и 66 броя (по номенклатурен код *2004087*), общо 113 броя, а за 2019 г. – 38 броя (по номенклатурен код *2002270*) и 61 (по номенклатурен код *2004087*), общо 99 дела.

Липсват документи (изрични заповеди на председателя на ВКС, разпореждания на зам. председателите, ръководещи Търговската и Гражданската колегии), удостоверяващи начина, реда и критериите за разпределение на делата за потребителски спорове по колегии.

С тълкувателно решение от 23.02.2022 г. по тълк. дело № 3/2019 г. по описа на ОСГТК е прието, че дело, с предмет правоотношения, възникнали от договор по чл. 258 ЗЗД, сключен между физическо лице и търговец във връзка с упражняваното от него занятие, е търговско. Преди приемането на ЗИД ГПК – ДВ, бр. 100/2019 г., прагът за достъп до касационно обжалване по чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК на въззивното решение е като по търговските дела.

След изменението на чл. 113 ГПК – ДВ, бр. 100/2019 г., дело, с предмет правоотношения, възникнали от договор по чл. 258 ЗЗД, сключен между физическо лице, притежаващо качеството потребител по смисъла на § 13, т. 1 от ДР ЗЗП, и търговец във връзка с упражняваното от него занятие, се разглежда като гражданско по реда на общия исков процес и прагът на достъп до касационно обжалване на въззивното решение е като по гражданските дела.

Принципните съображения, залегнали в мотивите на тълкувателното решение, относно дефинирането на съдържанието на понятията „гражданско дело“ и „търговско дело“, са ориентирали практиката на колегиите в хипотезите, когато потребител е страна по сключен договор с търговец, действащ във връзка с упражняваното от него занятие, неблагоприятното развитие на правоотношението да се определя като търговски спор.

4. Дела, постъпващи за разглеждане в Търговската колегия на ВКС, условно класифицирани като „застрахователни“.

Тези производства са с номенклатурни шифри *3002486* – чл. 164 КЗ (отм.), *3002491* – чл. 511, ал. 3 КЗ, *3002491* – чл. 405 КЗ; *3002492* – чл. 409 КЗ; *3002493* – чл. 557, ал.1 т. 1 КЗ; *3002494* – чл. 386 КЗ; *3002495* – чл. 520 КЗ; *3002496* – чл. 273, ал. 4 КЗ (отм.); *3002498* – чл. 558, ал. 5 КЗ; *3002520* – чл. 193 КЗ; *3002527* – чл. 199а КЗ; *3002530* – чл. 208 КЗ; *3002531* – чл. 202 КЗ (отм.); *3002550* – чл. 213 КЗ; *3002590* – чл. 223 КЗ; *3002599* – чл. 249, т. 3 КЗ (отм.); *3002600* – чл. 226, ал. 1 КЗ; *3002601* – чл. 282 КЗ; *3002602* – чл. 282, ал. 5 КЗ; *3002610* – чл. 227 КЗ; *3002611* – чл. 228 КЗ; *3002612* – чл. 432, ал. 1 КЗ; *3002613* – чл. 493, ал. 1, т. 2 КЗ; *3002613* – чл. 463 КЗ; *3002614* – чл. 435 КЗ; *3002617* – чл. 383 КЗ; *3002619* – чл. 229 КЗ; *3002621* – чл. 242 КЗ; *3002622* – чл. 238 КЗ; *3002623* – чл. 274 КЗ; *3002625* – чл. 288 КЗ; *3002627* – чл. 267 КЗ; *3002628* – чл. 284 КЗ; *3002629* – чл. 288, ал. 12 КЗ (отм.); *3002721* – чл. 271, ал. 2 КТК.

В частност, обемът на постъпленията на дела с кодове *3002491 3002493, 3002600* и *3002612* варира в течение на годините, както следва:

- шифър *3002491,* чл. 405 КЗ *„Плащане на застрахователно обезщетение“* – 2019 г. – 6 бр.; 2020 – 12 броя; 2021 г. – 18; 2022 г. (до 24.10.2022 г.) – 18 бр.;

- шифър *3002493,* чл. 557, ал. 1, т. 1 КЗ, *„Обезщетение от фонда за вреди от неидентифицирано МПС“* – 2019 г. – 5 бр.; 2020 г. – 16 бр.; 2021 г. – 34 бр.; 2022 г. (до 24.10.2022 г.) – 24 бр.;

- шифър *3002600,* чл. 226, ал. 1 КЗ *„Пряк иск на увредения срещу застрахователя“* – 2019 г. – 280 бр.; 2020 г. – 237 бр.; 2021 г. – 235 бр.; 2022 г. (до 24.10.2022 г.) – 117 бр.;

- шифър *3002612,* чл. 432, ал. 1 КЗ *„Пряк иск на увреденото лице срещу застрахователя“* – 2019 г. – 72 бр.; 2020 г. – 173 бр.; 2021 г. – 337 бр.; 2022 г. (до 24.10.2022 г.) – 352 бр.

5. Изводи и необходими организационни мерки:

Цитираните в доклада обективни данни представляват годна основа за изводи, че:

- Общото постъпление на дела с номенклатурни кодове *3000130 „Чл. 79, ал. 1 ЗЗД, иск за изпълнение или обезщетение /неизпълнение/“, 3003190 „Чл. 422 ГПК, иск за съществуване на вземането“, 2002270 „Чл. 79, ал. 1 ЗЗД, иск за изпълнение или обезщетение /неизпълнение/“* и *2004087 „Чл. 422 ГПК, иск за съществуване на вземането“* във ВКС е високо: 506 броя дела за 2019 г.; 414 броя дела за 2020 г.; 562 броя дела за 2021 г.; 324 броя дела за десет месеца на 2022 г.

- Тенденцията към завишаване може да се отдаде на увеличения брой дела за потребителски спорове и следва да се отчита като устойчива с оглед относително ниския праг за касационно обжалване по потребителски спорове по чл. 113, ал. 1 от ГПК.

- В ТК постъплението на дела с шифри *3000130 „Чл. 79, ал. 1 ЗЗД, иск за изпълнение или обезщетение /неизпълнение/“* и *3003190 „Чл. 422 ГПК, иск за съществуване на вземането“*, е устойчиво високо, за разлика от постъплението на делата с номенклатурни кодове *2002270 „Чл. 79, ал. 1 ЗЗД, иск за изпълнение или обезщетение /неизпълнение/“* и *2004087 „Чл. 422 ГПК, иск за съществуване на вземането“* в ГК, което е значително по-ниско.

- Изключение от горните тенденции се наблюдава при данните за 2021 г., когато броят на постъпилите дела от разглежданите типове в ТК и ГК е съизмерим (306 бр. в ТК и 256 броя в ГК). Това фактическо положение може да се обясни с практиката на разпределянето на делата за потребителски спорове и в двете колегии на ВКС.

- През 2022 г. се констатира рязко увеличение на постъплението в ТК на ВКС – 324 броя дела в ТК към 134 броя дела в ГК, което се дължи на неуредено изрично с акт на ръководството на съда изключително насочване на постъплението от потребителски спорове към ТК. Считано от м. март 2022 г. фактически е била изоставена досегашната практика за съразмерно разпределение на постъпващите дела с предмет тези спорове между двете колегии, като постъплението се е насочило почти изцяло към Търговската колегия, въпреки значителния дисбаланс в числеността на двете колегии и вече нарастващата отдалеченост на насрочването на делата в закрити заседания на съставите на ТК към м. март 2022 г.

- Посочените данни за времевия интервал на насрочване на закритите заседания в ТК обуславя категоричен извод за неразумна продължителност на търговските касационните производства, което от своя страна налага да се предприемат организационни мерки с цел компенсиране на забавата. Подобна ситуация не е прецедент, като се е случвала и през 2016 г., когато при осеммесечна отдалеченост на

насрочването на закритите заседания в ТК със заповед на председателя на ВКС 700 броя висящи дела са били прехвърлени от графиците на Търговската колегия в графиците на Гражданската колегия на ВКС.

- Аналогичен подход в настоящия случай е нецелесъобразен с оглед съществените деловодни и организационни проблеми, които неминуемо съпътстват подобно прехвърляне на дела, затрудненията за страните, както и усложненията за съдиите от гражданската колегия, натоварени с разглеждането на материя, извън специализацията им. Ситуацията не е идентична и с оглед съществените кадрови промени в Търговската колегия на ВКС встъпването при предварително изпълнение на решенията на СК на ВСС за повишаване на осем съдии, както и формирането на нов IX състав.

- Анализът на наличната статистическа информация, както и преценката на естеството на производствата с номенклатурни кодове *3002491,* чл. 405 КЗ *„Плащане на застрахователно обезщетение", 3002493,* чл. 557, ал. 1, т. 1 КЗ, *„Обезщетение от фонда за вреди от неидентифицирано МПС", 3002600,* чл. 226, ал. 1 КЗ *„Пряк иск на увредения срещу застрахователя", 3002612,* чл. 432, ал. 1 КЗ *„Пряк иск на увреденото лице срещу застрахователя",* обуславят извод, че най-оптимално и гъвкаво разрешение е временното насочване за период от четири месеца – считано от 14.11.2022 г. до 14.03.2023 г. – на цялостното постъпление от тези типове дела към двата потока на Гражданската колегия. Относителният обем на общото постъпление от дела по посочените текстове от КЗ е много висок и формира съществена част от натоварването на ТК. Цитираните в пункт 5 от настоящия доклад стойности позволяват формирането на извод за относително устойчива постъпателна тенденция към увеличаване на потока производства от посочените видове. В същото време производствата са по-бързо ликвидни и имат връзка с облигационната материя, които фактори дават основа на прогнози за по-експедитивно и забележимо разтоварване на ТК.

- С цел проследяване на обема на постъплението и възможност за своевременно предотвратяване на опасността от несъразмерна натовареност на ГК и ТК следва да се генерира самостоятелен номенклатурен код за търговските дела по чл. 113 от ГПК искове на и срещу потребители, които да се категоризират условно като *„потребителски спорове, чл. 113 ГПК".*

- В статистическите формуляри за постъпленията, разпределението на делата, висящите дела, вкл. допълнителните данни, за двата потока на ГК следва да се обособи нова отделна група за търговските дела (*„Застраховки")* по чл. 226, ал. 1 КЗ, чл. 405 КЗ, чл. 432, ал. 1 КЗ, чл. 557, ал. 1, т. 1 КЗ, в която да се отразяват и отчитат временно постъпващите за образуване и разглеждане в Гражданската колегия на ВКС касационни дела с номенклатурни шифри *3002491* – чл. 405 КЗ *„Плащане на застрахователно обезщетение", 3002493* – чл. 557, ал. 1, т. 1 КЗ *„Обезщетение от фонда за вреди от неидентифицирано МПС", 3002600* – чл. 226, ал. 1 КЗ *„Пряк иск на увредения срещу застрахователя" , 3002612* – чл. 432, ал. 1 КЗ *„Пряк иск на увреденото лице срещу застрахователя".*

- От посочените в доклада статистически данни е видно, че след прехвърлянето на делата от групата *„Граждански дела чл. 45-50 ЗЗД"* общото натоварване на I поток вече се е увеличило за сметка на намаляването във II поток. За да се осуети опасността

от несъразмерно натоварване на съдиите от I поток и с постъплението от търговски дела, следва насоченото към ГК постъпление на дела от новата група „*Застраховки*“ да се разпределя между двата потока съразмерно на числеността на съдиите в примерно съотношение 1:3, а при евентуална констатация за дисбанс – постъплението да се насочва само към по-малко натоварения поток.

- След изтичане на двумесечен период следва да се проследят статистическите данни във връзка с обема на постъплението по тези дела и периода на насрочването на делата в закрити заседания на двете колегии. За да не се допусне прекомерно отдалечаване на датите на насрочване на дела и в ГК, в частност във II поток, ръководителите на колегии следва да проследяват системно (ежемесечно) ефективността на предприетата мярка – дали се постига уравняване на датите за насрочване на закрити заседания в двете колегии; с какви срокове се удължава периодът на насрочване на закрити заседания в ГК; респ. задържа ли се (евентуално съкращава ли се) периодът на насрочване на закритите заседания в ТК.

- След изтичане на два месеца от прилагане на мярката статистическите данни относно постъплението, разпределението и насрочването на делата в закрити заседания да се обобщят и анализират, като се прецени възможността за евентуално разпределение на постъплението дела от групата на търговските дела „*Застраховки*“ (с номенклатурни кодове *3002491, 3002493, 3002600, 3002612*) между двете колегии на ВКС в следващия двумесечен период.

- Ръководителите на ТК и ГК съвместно с председателите на отделения от тези колегии следва да определят конкретни критерии, въз основа на които да се систематизира постъплението на делата в служба „Регистратура“ и да се осъществява първоначалното им разпределение по колегии при спазване на изискванията на Правилата за образуване, случайно разпределение и насрочване на делата във Върховния касационен съд, утвърдени със заповед № 645/19.07.2022 г. на председателя на ВКС.

- Ръководителите на ТК и ГК следва да обсъдят целесъобразността на изготвянето на поименен график за дежурства на съдебните помощници от ГК и ТК, които при спорни случаи да подпомагат работата на регистратурата при първоначалното разпределение на делата между ГК и ТК, респ. между двата потока на ГК, като при положителна преценка въведат разписание за дежурства.

- Ръководителите на ТК и ГК съвместно със съдебните помощници към колегиите следва да проверят и актуализират списъците с номенклатурни шифри на разглежданите и отчитани от колегиите дела.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВКС:

(ГАЛИНА ЗАХАРОВА)

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВЪРХОВЕН
КАСАЦИОНЕН
СЪД

З А П О В Е Д

№ 477

гр. София, 18.10.2022 г.

В съответствие с Постановление № 240/24.09.2019 г. на Министерския съвет за създаване на Национален координационен механизъм за върховенство на правото и на Съвет за неговото прилагане (обн., ДВ, бр. 76 от 27.09.2019 г., изм., бр. 14 от 18.02.2020 г., изм. и доп., бр. 62 от 05.08.2022 г.), с оглед на задълженията на Върховния касационен съд (ВКС) по чл. 10, т. 5 от постановлението и въз основа на доклад с рег. № А-377/20.09.2022 г. на работната група, определена със Заповед № 616/28.06.2022 г. на председателя на ВКС, и на основание чл. 114, ал. 1, точки 1, 2 и 16 и ал. 5 от Закона за съдебната власт

Н А Р Е Ж Д А М:

1. Въвеждам Единен каталог на престъпленията, свързани с корупционно поведение и практики, по който да се води статистика във Върховния касационен съд на Република България – Приложение № 1, неразделна част от настоящата заповед.

2. Да се създаде Електронен регистър на производствата, водени срещу журналисти и медии, разглеждани от ВКС.

3. Веднъж на тримесечие на страницата на ВКС в интернет да се публикуват списъци на предстоящите за разглеждане дела с предмет организирана престъпност – Приложение № 3, неразделна част от настоящата заповед, производства, водени срещу журналисти и медии, както и такива с предмет корупционно поведение и практики. В последния случай, когато подсъдимият е сред лицата, заемащи висши публични длъжности (по чл. 6 от ЗПКОНПИ) – Приложение № 2, неразделна част от настоящата заповед, това обстоятелство да се отбелязва по подходящ начин.

4. Незабавно след постановяването им на страницата на ВКС в интернет да се публикуват решенията, постановени в производства с предмет корупционно поведение и практики, организирана престъпност и тези, водени срещу журналисти и медии, при спазване на изискванията за защита на личните данни.

5. Веднъж на тримесечие да се информират чрез справки Висшият съдебен съвет и Министерството на правосъдието за постановените съдебни актове

в производства с предмет корупционно поведение и практики, организирана престъпност и тези, водени срещу журналисти и медии.

6. Във връзка със задълженията на Върховния касационен съд по изпълнение на мерките да се изпрати копие от заповедта на председателите на апелативните съдилища в страната, които веднъж на тримесечие – до 3-то число на месеца, да изпращат на ВКС таблици с обобщена информация за съответния съдебен район относно образуваните производства с предмет корупционно поведение и практики, организирана престъпност и дела, водени срещу журналисти и медии, както и информация за постановените съдебни актове по тях. Таблиците следва да съдържат данни за лицата, срещу които се води съответното производство, тяхното качество, правна квалификация на деянието по наказателните производства, съответно релевантен текст/текстове по граждански и търговски производства и крайния резултат.

7. Изпълнението на заповедта възлагам на заместник-председателите на ВКС – Евгений Стайков, Мими Фурнаджиева и Лада Паунова, на председателите на апелативните съдилища и на Военно-апелативния съд, на началника на кабинета на председателя на ВКС – Роза Георгиева, и на Отдел ИСКСС.

8. Отменям Заповед № 474/01.03.2017 г. на председателя на ВКС.

ГАЛИНА ЗАХАРОВА –
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД